

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtletja 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 28. svečana 1873.

List 9.

Iz pastirskega lista

mil. Teržaško - Koparskega škofa.

Umoslovno in prav razumljivo sestavljena pastir-nica obravnava vzvišenost človeka nad drugimi stvarmi in potrebo sv. vere, in pojasnjuje nespamet, nevsmiljenost in hudobijo sedanjih nevernikov in brezvercev, kateri po lastnem zadolženju vero zaveržejo in si toraj pogubljenje nakopujejo.

Odkar svet stoji, skazuje pastirsko pisanje precej v začetku, odkar prebiva na svetu človeški rod, spričuje njegova zgodovina, kako so posamezniki, kakor tudi ljudstva in narodi vedno spoznavali, da sami iz sebe nič niso in nič ne premorejo, da so navezani na narvišje, nevidno in samostalno Bitje. To neskončno Bitje so molili ali iz ljubezni ali iz straha, ter stavili svoje upanje v večnost — srečno — polno veselja, ali pa nesrečno — polno strašnega terpljenja. Dalje pravi po besedi:

Ako je v toliko stoletjih semtertje eden ali drugi vstal, ki ni hotel spodobne časti dajati Gospodu neba in zemlje, ni bil nejevernik iz prepričanja, da bi res ne bilo Bitja, katerega splošno Boga imenujemo, ampak taki je bil neumnež, ki je svoj razum pokvaril s tem, da se je mislil neodvisnega (samostalnega) v svojih malopridnih delih, zato da bi ga ne motila misel, da je nad njim vsegamogočni Bog, ki z večno pravičnostjo svet vlada: „Neumnež pravi v svojem sercu: Ni Boga.“ (Ps. XIII. 1.)

Le dandanašnji napuhnjeni brezbožniki s tem ponosom sami sebe goljufujejo, da se trudijo z orožjem človeške vednosti z večnega prestola pahniti Bogá, stvarnika in vladarja svetá; oni nezmožni obstati pred svetlobo luči, ktera razsvetljuje vsacega človeka, ki pride na ta svet (Jan. I. 9.), zatiskajo svoje oči pred blišobo večnih resnic in so prav zadovoljni s temnim mrakom negotovih vednosti, ktere si vsaki po svojem izmišljuje. —

Ti preiskovavci brezduševnih stvari sicer vidijo, da vse, kar se giblje in živi, gibanje in življenje dobiva od neke skrite moči, ktera se derži gotovih nepremakljivih postav, pa ošabni, kakor so v svoji nevednosti, nočejo spoznati modrosti in dobrotljivosti vsegamogočnega postavodajavca; ostanejo rajši v nesramni sužnosti termastega naključja ali neogibljivega namena, in so tako nezmožni premisljevati lepoto duševnega sveta. Od tod pride, da nekteri glasoviti naravoslovci sami sebe tako zaveržujejo, da se v sorodstvo z neumno živino stavljajo, rekoč, da človek iz živinskega plemena izhaja, ter učijo, da zmožnosti duše naše niso nič drugega, kakor naravni nagoni ravno te neumne živine, da

to, kar umne bitja po svoji prostosti delajo, ni drugo kakor pohlepi naravskih občutkov; se odpovedujejo časti sinov Božjih in večni slavi v nebeškem kraljestvu!

Res je, da „Bog prebiva v nedosegljivi svetlobi“, kakor pravi sv. apostelj Pavel (1. Tim. VI. 16.), „kterega noben človek ni vidil in ga tudi viditi ne more“, ker On je nezapopadljiv v svojem Bitju, ki presega vse zapopadke človeškega uma, on je namreč začetek vsake razumnosti, in od Njega prihajajo vse popolnosti. On je edini, ki ima sam od sebe vso čast in mogočnost; zato vpraša imenovani učenik ljudstev: „Kdo je bil prvi, ki je dal Njemu bogastvo modrosti in vednosti? Ali kdo mu je bil svetovalec, kadar je svet zidal in k življenju klical vse, kar se giblje na zemlji? Iz Njega in po Njem in v Njem je vse, in zato so tudi nezapopadljive Njegove sodbe in nedohodne Njegove pota.“ Ker se pa mi s svojo vmišljavo ne moremo toliko vzdigniti, da bi spoznali, kaj je Bog v Svojem Bitju, ravno zato nam je On sam toliko razodel o Svoji popolnosti in neomejeni oblasti, kolikor mi zamoremo zapopasti; in podaril nam je pamet, da zamoremo razumeti resnico in modrost, pravico in usmiljenost, kaj je dobro in kaj slabo; dal nam je prosto voljo, da zamoremo deležni postati zaslužnja in čednosti, ako se prostovoljno odpovemo vsemu, kar bi moglo žaliti neskončno svetost vsegamogočnega Stvarnika in Postavodajavca.“

Nadalje dokazuje, kako imeniten dar pri človeku je beseda, ktera je sredstvo, da zamore doseči duhovno popolnost; da človeški jezik ni dar nature, kakor enoglasno petje ptičev in enoglasnost drugih žival; da človeški jezik, v zvezi z duhom, ima v sebi tudi pomen mišljenja; po umnem govoru toraj se razloči človek od živali, stoji na stopnji razumnih, moralnih bitij. Pojasnuje nadalje, kako je Bog v začetku svetá izgovoril vsegamogočno besedo, ktera je iz nič poklicala vse stvari; kako je Božja modrost zmiraj podučevala in gojila človeški rod z besedo. (Preg. 8. 23—31.) Tudi zgodovina nas uči, da govorica ni iznajdba tega ali unega ljudstva, temuč je dedišina, ktero starši zapuščajo otrokom, ker jih govoriti učijo: toraj ni mogoče, da bi bila imela prvi oče in prva mati v zemeljskem raju drugega učitelja v govorjenji, kakor samega Stvarnika, ki se je po sporočilu sv. pisma (Gen. I—III.) kakor oče in učitelj z njima pogovarjal. — Ravno zato se je toliko bolj čuditi, kako se človek, tako veličastna stvar, zamore znižati toliko, da zametuje plemenitost svojega začetka in visokost svojega stanú, in se živini enacega šteje, in z ravno tistim jezikom, kateri ga prepričuje, da nobeden drugi, razun Božje Besede, mu ni bil učitelj, se prederzne ziniti „ni Boga“. To je resnično govor neumneža.

Pa Bogú še ni bilo zadosti nam svojo priljudnost s tem pokazati, da nam je po daru besede razodel, da On živi, ampak sama Božja Beseda se je blagovolila med nami v človeški obliki prikazati kakor učitelj vse modrosti, med nami prebivati in nas poučevati v resnici, po kateri s pomočjo Njene Božje Milosti zamoremo deležni postati časti sinov Božjih. (Jan. I. 24.) Jezus je svetloba bitja Božjega, po katerem je vstvaril tudi svet in ki vse z besedo svoje moči nosi (Hebr. I. 2-3.), kateri je v človeški podobi, ko sin brezmadežne Marije Device pred osemnajst stoletji razsvetljeval Judovsko deželo s svojim naukom, in učil spoznati nezapodljivega Boga, nam ga je kazal v obliki ljubeznivega očeta in mogočnega kralja, ki vse ljudstva sodi po spodobnosti in pravičnosti. Te svoje nauke je s čudeži potterjeval, s smertjo doveršil in njih resnico z veličastnim vstajenjem od smerti dokazal; temu je vedna priča Izraelsko ljudstvo, katero, akoravno neče spoznati, da je Jezus Kristus od Boga poslani Odrešenik, vendar, ker je razkrojeno po celim svetu, proti svoji volji spoznava in bo spoznavalo do konca svetá, da je Boga umorilo v Sinu Marije Device, in s svojim lastnim stanom razglasuje, da se je doveršilo, kar je večlovečena Beseda prerokovala (Luk. XXI. 5-6.), da bo namreč razrušen Jeruzalemski tempelj prihodnjim rodovom naznamoval, da je Bog zaverjel njih daritve in da se bo darovala in se bo opravljal od solnčnega vzhoda do zahoda na vsih krajih Gospodu čista daritev, ker veliko je imé Bogá vojskinih trum med narodi. (Mal. I. 11).

Na koga se pa zamore opirati sedanja predrzna nevednost, kadar pravi, da ni Bogá? Kako bodo taki modrijani dokazali, da Jezus Kristus ni prišel na svet, češ, da bi takó razdajali njegovo sveto cerkev? To je nevsmiljeno modrovanje, katero hoče revnemu človeštvu odvzeti vero v Bogá in upanje prihodnjega življenja, da bi ga do živinskega stanú ponižalo! Pa bo morebiti kdo rekel: v keršanskem nauku se uči, „da je vera čeznaravna luč, od Bogá vlita čednost, po kateri se mora za resnico imeti to, kar se nam o Božjem bitju in naturi in o nevmerjočnosti duše predstavlja; pa ako mi nimamo te luči, in nam ta čednost ni dana, kako se zamoremo prepričati o resnici, ktera se nam oznanuje?“

Take ugovore zaverne evangelist sv. Janez (Jan. I.), rekoč: „Božja Beseda je prava luč, ktera razsvetljuje vsacega človeka, ki na ta svet pride“, in sicer s tem, da razjasnuje našo pamet, da prav mislimo, in vodi našo voljo, da delamo po pravilih razuma, ali pa s tem, da nam posebne milosti podaja, da se ponižamo pred Bogom v njegovi neskončni veličasti in milosti: pa vsi ne odprejo oči, da bi jih Božja Beseda razsvetila. Je ne sprejmejo v svoje serce, ker so omamljeni od minljivega posvetnega življenja, kterega si mislijo brez prihodnosti in v takem nizkem stanu se odpovedujejo časti sinov Božjih, ker niso pripravi za duševno prerobenje. In res, majhen otrok komaj zná govoriti kako besedo, že poprašuje, kdo je zidal z zvezdami obsejano nebó, kdo je zapovedal solncu in luni pretekati vsakdanjo pot, da zemljo razsvetljujejo; in ko sliši, da je Bog stvarnik vsega tega, stegne k Njemu nedolžne svoje ročice in prosi darov zase in za drage stariše. Tako čutstvo pobožnosti hrani mladeneč toliko časa, dokler mu pogubni nauk ne pokvari serca; in ni ga sina, ni je hčere, ktera, ako vidi, da stariše k pogrebu nesejo, ne bi molila, da bi jim Bog mir podelil v večnosti; tako se tudi očetje in matere pri prezgodnji smerti ljubljenih otrok ne dajo z drugim potolažiti kakor z upanjem, da jih bodo na dan plačila zopet v nebeškem raju našli.

Pa akoravno nam čislanja vredni dar vere po sluhu pride od Božje Besede (Rimlj. X. 17.) in je podeljen vsim ljudem brez razločka v zadostni meri, tako da no-

beden, naj si bo mlad ali star, učen ali priprost, ne more reči, da on nikoli, v nobenem trenutku življenja, ni slišal notranjega glasa, kateri ga opominja, da je Bog čez vse dobrotljiv stvarnik in nar pravičnejši Sodnik: se pa vendar človek v svoji prevzetnosti zoper Bogá samega vzdiguje, noče spoznati, da mu je podložen in se odteguje vsaki priložnosti, v kateri bi zamogel slišati kako svarjenje; in tako se zgodi, kar je že psalmist (Psal. 48. 13.) rekel: „človek pa, ki je v časti, ne pomisli, enak je neumnim živalim in je njim podoben!“

Nar večji zlo bi še ne bilo, ako bi ti ošabni učitelji sedanjega veka zadovoljni bili za se ohraniti nečastni prestol med čredo brezumne živine, ker noben pametni človek se ne bo potezal za tako stopnjo; pa ker so prepričani, da njih ostudno gospodovanje mora kmalo pasti, si išejo po vsih kotih učencev, da bi jih s praznimi obljubami svojemu zaveržljivemu gospodarstvu podvergli. Da pa to dosežejo ti glasoviti popravljači človeške družine, vstanavljajo učilnice, v kterih stare, že tisučkrat overžene laži v novi obleki raztrošajo, se v postavodajavne zборе vrivajo, da bi s praznimi dokazi zmotili branitelje pravice; se priporočajo, da bi jih za dobro plačilo volili gojitelje mladosti, da bi iz serc iztergali vsaki čut bogaboječnosti, češ, da stari pregovor „Božji strah je začetek modrosti“ — je nasproten sedanjemu napredku. Iščejo si vabil k sladnim pojedinam in veselim družbam, da svate razveseljujejo s šaljivimi in zbadljivimi besedami in pikanjem, zasmehovaje nar svetejši obrede in naprave svete cerkve Kristusove; v časnikih vsake verste, v umazanih listih trosijo obrekovanje in černjenje, sovraštvo in zasramovanje, da bi poštenost potlačili, domači mir in občni red motili, in trosili v knjigah, s pisavo in slikami strup pohujšanja, po katerem človeška družba hira v nezmožnosti duha in popačenosti zadržanja.

Tako človek na zlo obrača vse darove Božje, in kar bi mu moralo služiti v čast in zveličanje, ga v pogubo pahne! Po govoru si on zamore pridobiti vse bogastvo večne modrosti, in po ravno tem daru človek tako nespameten postane, da se svoje enakosti z brezumnimi stvarmi hvali, in si svojih dedov in ujev išče med zverinami. Po govoru on zamore postati dobronik vsih ljudi, ako uči resnico, ako pravico zagovarja, nedolžnost varuje, se za zatirane poteguje; pa po ravno tem sredstvu on dostikrat trosi laži, uči in zapoveduje goljufije, napeljuje k hudodelstvu, zatira poštenost! „Iz ravno tistih ust“, pravi sv. Jakob (III. 5-10.), „pride blagoslov in kletev, z jezikom hvalimo Bogá in Očeta, in z njim kolnemo ljudi, ki so po Božji podobi vstvarjeni. Jezik je sicer majhen ud in vendar veliko reči napravi. Glejte! tudi lažije, dasiravno so velike in od močnih vetrov gonjene, se z majhnim kermilom obračajo. Vsake verste zveri in ptice in lažijoče in druge živali se dajo ukrotiti in so bile ukrotene od človeške moči, jezika pa noben človek ne more ukrotiti, nepokojna hudoba je, poln smertnega strupa!“ Zato modri Sirah (Sir. bukve XXVIII. 22.) prav opomni: „veliko jih je pod ostrim mečem padlo, pa ne toliko, kolikor jih je po svojem jeziku poginilo!“

Iz Švice.

(Spisal V. Maks.)

I.

Švica (Helvecija), najviši dežela v Evropi, ima republikansko-zvezno vstavo in je razdeljena v 22 okrajev

*) Ker se naš častiti rojak O. Maksimilijan Senica nahaja v misijonu na Švicarskem, in ker v tej deželi ravno

(kantonov), katerih vsak ima za se svojo lastno vstavo in vpravo. Na čelu vsih tih je pa poseben svet za občne in vojskine zadeve. Povod k tej zvezi so dali okraji Švic, Uri in Untervalden, kateri so l. 1307 svoje vladarstva pregnali. Po mnogoterih zmagah so se tem okrajem polagoma pridružili drugi, tako da se je l. 1803 narastlo njih število na 22.

Okraj Graubünden — tudi Recija imenovan — je južno-vzhodni del cele Švice; meji proti Predarlškemu, Tirolškemu in Lombarskemu in je po obsegu največi, po prebivalstvu pa eden srednjih švicarskih okrajev in šteje po zadnjem številjenju 95.000 prebivalcev. Recija je na visokih planinah, kjer izvirate Rena in Ina; preprežena je na vse strani z visokimi gorami tako, da se nam na zemljevidu zdi podobna mreži, in od tod je pač tudi ime Recija (rete-mreža). Najvišji verhozi gorá kupé visoko proti nebu; na njih ne raste nobena rastlina, pokriva jih večni led in sneg, in ni bilo na njih še žive duše. V nižavi ozkih dolin se pa pogosto nahajajo prelepe vasi z zelenimi poljanami, ob nižjih hribih travniki s pastirskimi hlevi in svislimi, ki se „akle“ imenujejo. Tam se po leti pase lepa švicarska živina, katero pozno v jesen tje gori gonijo v vasi, in kjer ostaja čez zimo.

Retiške gore imajo glavno pogorje, ki se na južni strani tega okraja razširja od vzhoda proti zahodu in dela mejo med vodami. Na séverni strani je rensko porečje, na južni pa izvira Ina in nekatere manjše reke.

Največi in najlepši dolina okraja Graubünden-a se razširja o bregovih reke Rene, in kolikor potokov in manjših rék priteka z visočin južnega glavnega pogorja v Reno, toliko manjših dolin odpira véliko dolino, kakor doline Medels, Somviks, Lugnez, Savien, Hinterrhein, Šams, Domlešg, Davos, Šalfik in Pretigav. Veči del tih dolin ima pa zopet na desni in levi še manjše dolinice.

Še spadajo k Reciji nekatere doline na južni strani poldnevne glavnega pogorja. Tam se razgrinja prijetna dolina Misott, po kateri teče neka stranska reka Ine; tam Engadin, gotovo 16 ur dolga dolina, kjer na ledeni Malöji izvira Ina. Ta dolina je v našem misijonskem letopisu gotovo naj večkrat imenovana. — Proti jugu od tod se razprostira skalovita Münsterska dolina zraven Tirolskega, in proti zahodu od tod Pušlavska dolina s skoro italijanskim podnebjem.

Pod milim nebom v globokejših dolinah raste vinska terta, sadno drevje in razni poljski pridelki — po celi renski dolini do Kura. Ako se pa podamo više, kjer reke izvirajo, prihaja zemlja nerodovitnejši, ker je podnebjje merzleje. Tu pridemo skozi jelovje na velike travnike; bolj v višini vendar zamerje tudi trava in golih skal ne pokriva mah, ampak vedni sneg. Tam se plazijo samotni medvedje, divje koze, tam se potika divji kozel, ki ga je že redkokrat najti. — To je podoba Recije. Noben tujec ne vidi Recije, da bi se mu serce močno ne razveselilo in ne stermelo. Tuja kupčija se množi vsako leto, posebno jo pospešujejo dobre ceste, ki peljejo po vsih dolinah in niso nikjer čez 10 odstotkov na višavo. Do glavnega kraja Kura v Reciji seže železnica. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Šolsko.) Koliko moč ima živa beseda sedanji čas, kdo ne vé? Treba je, da se je

zdaj divjá od framasonov in lažnjivih liberalcev vpaljeno preganjanje katoliške Cerkve, nam bodo toliko znamenitiši njegovi dopisi od ondód. Vr.

vadi človek že v mladosti, da jo prav obračati zná v svojem stanu pozneje sebi in drugim v prid. Iz tega vzroka so pred nekaj leti na ljubljanski gimnaziji boljši učenci iz dveh najvišjih razredov pričeli pod navodom svojega slovenskega učitelja vaditi se govorništvu posebej tako, da je govornik izvolil si primerno tvarino sam, jo dobro obdelal, in potem očitno govoril ali slovesno čital; nato pa so pričujoči jo svobodno presojevali po notranji reči in vnanji obliki, po besedi in ponaši; na zadnje je pritejevalje ali odnikovaje opravičil se govornik, naposled pa voditelj razgovoru dal potrebno potertjenje ali doveršenje. Verli bogoslovci so s privoljenjem svojega domačega vodstva take vaje med seboj nadaljevali pismeno in ustmeno; letos pa jih imajo le ustmeno, vendar pod nadzorništvom svojega lastnega vodstva brez dvoma še z boljšim vspehom.

Če komu — je trebam zlasti duhovnu, da zna prav misliti, bistro soditi, pravilno govoriti in dostojno se vesti, ne le v cerkvi in cerkvenih opravilih, temuč tudi v svétovnih družbah, v raznih shodih in zborih. Če kedaj — je treba sedaj, da bogoslovci — prihodnji duhovniki — trebijo svoje misli in nazore — sedaj, kar so srednje šole jele prenavljati se v duhu nove dobe, kateri le predostokrat pomika človeka v novo poganstvo. Pravijo, da v novi dobi realke po vnanje sicer rastejo, gimnazije pa pojemajo a) telesno, t. j. štejejo čim dalje tém manje učencev in še ti radi bolehajo, in b) duhovno, t. j. vedó sicer dokaj raznih stvari, toda — nekaki tovarniki — ne znajo prav misliti ter ved svojih v djanji ne prav obračati. Pravijo, da jih letos k sklepu prvega tečaja na gimnaziji naši šolskim tirjatvam ni zadostovala tretjina, na realki pa še več! Kako neki to, od kod tako čudne in žalostne prikazni? Sej vendar so pomnožili šolske ure po učnem načertu, kar se da! Po tem takem, gospodje nove dobe, pač ne morete reči, da ste si opomogli s tem, da ste odpravljali n. pr. šolsko molitev, mašo, procesije, da ste na gimnaziji v osmem razredu tretjo uro vzeli cerkveni zgodovini, na realki pri godni skušnji vèrstvo potisnili izmed spraševanjskih naukov, in sedaj neki se vzdiguje zoper doslej navadno prejemo svetih zakramentov i. t. d.

Nekaj lét že so prihajali z vseučilišč na srednje šole sem ter tje učeniki, kateri so s katoliško vero in cerkvijo imeli le poterpljenje, češ, stara majka razpade v kratkem sama, ali pa so katoliške naprave obirali tudi naravnost. Tako podira liberalizem po srečnih šolah dosledno in leze tudi v začetne ali prve šole, in ako to napreduje še nekaj časa, se prej ali slej poreče o srednjih šolah, kar je 28. pros. t. l. v gosposki zbornici dr. Miklošič — jako žalostno, dasi resnično — spregovoril o vseučiliščih: „Von dem katholischen Charakter der Universitäten ist heute so wenig übrig geblieben, dass man jahrelang Lehrer an der Universität sein kann, ohne von demselben auch nur eine Ahnung zu erhalten.“ (Vatrl. Nr. 28.)

Očitna skrivnost je, da niso redki, kateri odhajajo s srednjih na visoke šole ali na vseučilišča „čislajo to, kar um slepi z goljufijami in lažami, kateri gradove svitile zidajo si v oblake, zelene trate stavijo si v puščave,“ kateri ondi ne dosejši svojih priljubljenih vzorov ginejo in velikrat tudi poginejo duhovno in telesno. Ravno tako očitna skrivnost je, da taki prihajajo tudi v bogoslovne semenišča in kaže se živa potreba, da se bogoslovci v prihodnje tim bolj duhovno vzbujajo ter da se vadijo prav misliti in resnično delovati, da s prave strani spoznavajo svet ter ž njim ravnavo stoječi na pravem mestu, t. j. na skali, v duhu svete katoliške cerkve in z močjo Kristusovo, in naj se ulije ploha, naj prihajajo vodé, naj pihajo vetrovi še toliki, učili in de-

lali bodo terdno postavljeni na skalo, ne pa kakor svetá pismarji, kateri zidajo svojo hišo na pesek, in ktere podertija je potem velika. Človek si trebi misli in nazore, kakor jablana jabelka. Kolikrat zdi se mu jabelko lepo, toda prerezano pokaže se nagnjito ali červivo! Srečen, kdor se zgodaj dá podučiti in posvariti, da mu v starših letih po mnozih časovih silah ne bode treba zdihovati, da sode brez dna polnil sem v letih svoje mladosti. In še ravno v tem oziru so jako dobre in koristne prej omenjene svobodne vaje govorniške.

Da svet nekoliko zvé, kako se ljubljanski bogoslovci pod sedanjim verlim semeniškim vodstvom času in stanu primérno vzbujajo k blagovitemu vsestranskemu napredovanju, in da se morebiti še kje drugej uterne kaka dobra misel ter prične koristno duhovno delovanje, naj se naznanijo le-tu tvarine, ktere so se več ali manj obravnavale doslej ob sredah zvečer s privoljno vednostjo višega pastirja ter pod nadzorništvom lastnega vodstva: *O potrebi govorniških vaj. Vera, pa omika in svoboda. O kerščanskem domoljubju. O naših liberalcih. Človek v vesoljstvu. Ali je katoličanstvo kaj pripomoglo k propadu rimskega cesarstva. O toleranciji. O ekskomunikaciji. Razum in vest. Kako krivični so ugovori sedanjih brezvercev nasproti katoliškim resnicam. Ali so Slovenci že kaj storili za vero. Djanje te pokaže moža, ne beseda. Cerkve in šola. O svobodi z ozirom na sedanji čas. Nekaj o cerkveni glashi sploh, posebno o naši. Vera in narodnost. O prepovedovanju kajig. Vera in država. Vpliv slovstva na verstvo!*

Iz Ljubljane. Do dekanij so milostni gospod knez in škof poslali oklic od 20. sveč. 1873, v katerem naznanjujejo, da Njih Svetost papež Pij IX. so blagovolili uslišati njih prošnjo, da naj jih rešijo škofovske službe, vendar pa z naredbo, da do izvolitve novega škofa nadalje vodijo opravilo Ljubljanske škofije. Ker je tedaj škofov sedež Ljubljanske škofije izprazen, zato da naj primérno cerkvenim ukazom vsi katoliški verniki Ljubljanske škofije prav goreče in priserčno k Bogu molijo za tacega duhovnega višega pastirja, kateri bo napolnjen z močjo iz nebes, ter v duhu Kristusovem sebi izročeno službo tako opravljal, da poslednjo uro svojega življenja večnemu Sodniku more reči: „Oče, nobenega teh, ki si mi jih izročil, nisem zgubil, temuč vse sem v Tvojem imenu obvaroval za večno življenje.“ V ta namen naj se po vsaki nedeljski in prazniški Božji službi s prižnice in pri litanijah popoldan naslednja molitev glasno moli:

Molimo.

S ponižnim srcem te prosimo, o Bog! po svoji neskončni milosti in dobroti dodéli naši škofiji tacega škofa, kateri bo s tvojim sv. Duhom napolnjen — z ljubeznijo in serčnostjo skrbel za svojo čedo, in ji z besedo in z djanjem pot v večno življenje kazal. Po Jezusu Kristusu, Gospodu našem, kateri s Teboj živi in kraljuje v edinosti sv. Duha — Bog vekomaj. Amen.

Oče naš. Česena Marija. —

— Katoliška družba ima v nedeljo, 2. sušca, tombolo; v ponedeljek potem pa svoj letni shod; oboje v Virantovi hiši in ob šestih zvečer. — Katoliško-politiška družba zaradi zadržkov svoj mesečni shod ima še le drugo nedeljo v sušcu, to je 9. sušca.

— Cerkveno slovstvo. — „Zur Reform der theologischen Studien in Oesterreich“ — ta napis ima undan že omenjeno delo gosp. vseučilišnega profesorja dr. Stanonika. Pisalo je več nasprotnikov veliko brezumnega in hudobnega o bogoslovskih študijah, njih popravi in obnovi v liberalnem pomenu. Toraj je naš učen rojak to potrebno tvarino od več strani tako pojasnil v knjižici (s 144 str. v vel. osmini), da se iz nje

vsakdo zamore podučiti, kaj je pravo, resnično in potrebno v tej reči. Posebno na dva nasprotna spisa („Ein Votum“ in „Eine theolog.-hist.-polit. Monographie“ 1872 in 1873 pri Ger. na Dun.) je imel pisatelj ozir, ktera je overgel in pošteno zavernil z veliko spretnostjo in učenostjo. Dunajska „Presse“ in njeni „sekundanti“ bi radi odgojevali katoliške bogoslovce po svoje, kolikor je naj več mogoče — brez katol. Cerkve, in viditi želé pred altarjem nekako novopečene jožefinarje; pisatelj pa se poganja za naprave, semeniša take, v katerih naj se odgojajo katoliški duhovni po katoliško. Ne le gg. duhovnom in bogoslovcem, ampak tudi svetnim olkanim kličemo toraj: „Vzemi in beri!“ (Pri Lercherji po 90 kr.)

Iz Dolenskega, 20. sveč. 1873. — Ljubljansko časništvo naznanuje, da je pretečeno šolsko leto 1871/72 v protestantovsko šolo v Ljubljano hodilo 32 protestantovskih in 67 katoliških otrok.

Take katoliški veri škodljive reči nahajamo pri katoličanih na Pruskem, kjer so oni katoličani namešani med večino protestantov, in jim lastna revšina ne pripusti posebnih šol napraviti za svoje otroke. Tako je tudi sem ter tje na Irskem, kjer ukljub večine katoličanov protestantska vlada plačuje le protestantske šole, in pa v zveznih državah severne Amerike. — Zato nam pripovedujejo sporočila Leopoldinske družbe itd., koliko se ondi trudijo katoličani, da bi dobili katoliške šole, da bi le njih otroci ne bili primorani v protestantske šole hoditi, in da bi tako ne propadli v žrelo vne-marnosti (indiferentizma) in v protestantsko krivoverstvo.

Kaj li je vzrok imenovane dogodbe v Ljubljani? Pomanjkanje katoliških šol gotovo ne. Ali nemarnost starišev? ali je protestantska šola bolji, kakor so katoliške, akoravno te niso več pod duhovskim nadzorništvom, ktero „Schulzeitung“ v šte. 2, str. 2) gerdo psuje?

Kako je bilo p. l. s keršanskim naukom pri omenjenih 67 katoliških otrocih v protestantovski šoli? Je li hodil kak katolišk duhoven jih učiti? Ali jih je učil pastor? — Ali so bili brez poduka v veri? — Mat. 13, 25. —

V Ljubljanski škofiji je po novem duhovskem imeniku: 17 kapitularnih prebend (2 prazni); 195 fara (6 praznih); 80 lokalij (praznih 32); 3 vikarije; 11 starih kapelarij (1 prazna); 19 ekspozitur (prazne 4); 230 kaplanij (praznih 39); 5 manemisarijati, in 42 drugih beneficij. V 20 dekanijak je 310 duhovnijskih cerkev in 1004 podružnice, 8 samostanskih in 160 kapel. Duhovnov je: 15 kanonikov, v duhovskem pastirstvu 493, v drugih opravilih 25, v pokoju 60, v drugih škofijah 22, tujih v škofiji 20, redovnikov 58. Bogoslovcev je v 4. l. 15; v 3. l. 14; v 2. l. 7; v 1. l. 17. Alojzijancev je 45 od 2—7 razreda. Umerlo je od 16. pros. 1872 do 19. pros. 1873 duhovnov 24. Med živimi je 8 osemdesetletnikov: 55 70l.; 82 60l.; 95 50l.; 118 40l.; 134 30l.; in 85 20letnikov. Redovnic sv. Uršule je 63; usmiljenih sester 30; vsih katoličanov 539.446. — Nezedinjenih grekov je 110 na Metliškem in Kostanjevškem in do 220 po Černomeljškem. Po vsi vojvodini je raztresenih kaci 314 protestantov.

— Prošnje zoper direktne volitve gredó od vsih strani skupaj. Iz Notranjskega in Dolenskega jih precejšno število zopet prišlo že poslednji čas.

Išče se nekaj zgubljenega. Pred malo dnevi sem prišel k prav keršanski hiši, najdem pa tam „presé“, kjer bi ga ne bil pričakoval, ležati na — mizi! Kaj na mizi? Da, prav na mizi, in sumil sem, da se včasih preseli tudi na bližnjo blazino — malo tam počit in posmerčat. Zdaj se — boš znabiti še bolj čudil, meni pa je v glavo šnil imeniten izrek našega sv. Očeta pa-

peža Pija: „Dandanašnjemu svetu bomo morali še pamet in razum pribojevati.“ Da „presè“ ni bilo čveternogato, lahko sam veš, imelo je pa strašen rilec, bodeče šetine in cmokalo je z ostrimi zobmi, posebno, kadar je kaj cerkvenega in svetega vidilo. Govorilo je judovski „jargon“ in podobno je bilo nekemu znanemu „pomalanemu svinjetu.“

Res da, komaj se da kaj nesramnejšega misliti, kakor je liberalno časništvo sedanjí čas. Večidel je tak' blat', da je groza, bodi-si v političnem ali verskem oziru. Ali kakor je časništvo hudo veliko, tako ima tudi veliko moč in naj žalostniše nasledke. In vendar, kaj se godi? Marsikdo hoče biti dober Avstrijan, ter gre in naroči si judovsko „Presse“, ktera pridno za Prusa dela, Avstrijo z blatom ometuje, rudečkarje in punte preslavlja. Drugi hoče biti dober kristijan, celo katoličan, ter gre, plačuje neverski časnik, kteremu so naj svetejši skrivnosti naše sv. vere otročje ali ženske pravljice: časnik, ki vsako kat. zavednost zasramuje, ter še toliko olike in spoštovanja do namestnika Kristusovega nima, kakor turk. Spet tretji pa hoče biti dober domorodec, Slovenec, ter gré, naroča in podpira časnik — nemški ali slovanski, je isto — ki nima za katoliškega Slovenca družega ko psovke, ki mu vero in keršansko zavest povsod spodkopuje, ter bi ubogega kat. Slovana rajši danes, ko juter v brezvernega liberalca predelal. Dober Avstrijan, dober kristijan, domoroden Slovenec — pa tako časništvo čitati, plačevati in podpirati! Pravo — vse za vero, dom cesarja?

Vi trije dovolite mi blagovoljno kratko prašanje: Zakaj tako delate? „Man muss auch was Bildendes lesen. — Mann muss auch wissen, was die Gegenpartei sagt. — Die katholischen Blätter sind zu einseitig,“ se berž oglašijo drugi čez družega. Veste, s takimi izgovori pojdite žabam gost, ali pa rakom žvižgat, kar vam je ljubše. Ali se to mar ne pravi Bogu in satanu svečo prižigati? Se ne pravi to smertnemu sovražniku orožje v roke podajati? Je pač to razumnost in pamet? Tedaj Bog — Kristus je tudi „einseitig“? Pač res: „Dandanašnjemu svetu bomo morali še razum in pamet pribojevati.“ Da brezbožno časništvo ko šesta „Grossmacht“ na vseh straneh veliko okuži in pokvari, da konservativno in katoliško časništvo z malim vspehom dela, v mnogih prilikah celo ob tleh leži, je taka brezpametna brezverska slepota katoličanov in dobrih „domorodcev“ kriva.

Pa sej se je že mnogo od tega govorilo in pisalo — zastonj. Kader pa strel iz pušk in od pešcev ne izdâ, gromijo možnarji in kanoni, kterim se ne ustavi kmalo kako zidovje. Tak mogočen strel doni iz Švice. Vsi švicarski škofje so v pastirskem listu svoj apostoljski glas v začetku tega leta povzdignili zoper to nespremišljeno bedarijo marsikterih sicer ne slabih kristijanov in deržavljanov! In v Švici to ni bilo brez vspeha, kakor nam je Danica že povedala. Naj navedem, ne celega dolgega lista, ampak le nekatere stavke, znabiti ima saj apostoljska beseda škofov kako moč, ter še kdo ušesa za poslušanje.“ (Luk. 8, 8.)

„Splošno bojevanje zoper sv. cerkev Gospodovo naj vas ne osupne, pa tudi ne dela obupnih. Se pač tako godi, kakor je Kristus svoji Cerkvi prerokoval; tedej pa tudi ne smemo misliti, da bo Kristus svojo Cerkev kdaj zapustil — nikakor ne; o svojem času ji bo pomagal, ter dodelil mir in pokoj. Ali prelubi, ta gotova obljuba, ktera se že blizo 19 stoletij spolnuje, nam ne daje pravice med bojevanjem rok križem deržati. Zmaga resnice in Cerkve je gotova, ali vendar morate za svoje in svojih izveličanje „s strahom in trepetom delati.“ (Bil. 2, 12.) Res kraljestvo božje na zemlji, sv. Cerkev ostane, ker „peklenske vrata in moči je ne bodo pre-

magale“; ali koliko njih in kateri bodo Cerkvi zvesti ostali, to mora naše delovanje odločiti. Zato je treba delavno gorečnost za dobro reč sklepati s terdnim zapom. Zakaj, otroke materi iz naročja iztergati, jim vsled tega iz serca Kristusa in njegove resnice vzeti, to je tako lahko mogoče, da z britkostjo in žalostjo v sercu gledamo nevarnosti, ktere žugajo vam, prelubi!

Za zdaj vam le eno naj večjih nevarnost imenujemo, in ta je: brezbožno, Cerkvi sovražno časništvo. Ne bomo politike pretresovali, temuč le dolžnosti, ktere ima vsaki kristijan, bomo v spomin poklicali in na srce položili.

Sv. apostelj Janez je svoje dni neki materi in njenim otrokom pisal: „Vsaki, kteri je nauk Kristusov zapustil, je brez Boga.“ Če kdo k vam pride in tega nauka ne prinese seboj, ne sprejmite ga v svojo hišo in ga tudi ne pozdravljajte; zakaj kdor ga povzdravlja, ta je deležen njegovih del.“ (II. Jan. 9, 11.) Če učence ljubezni tako oistro prepoved daje, je mógel pač terdne vzroke imeti; in če kdaj, je zdaj spet tisti čas prišel, da te opomine vsem vernim, zlasti pa staršem, učnikom in predpostavljenim v resen premislik ponavljamo. Ker sv. Janez oistro prepoveduje s takimi občeovati, kteri so nauk Kristusov zapustili, ali mar ne bo ta prepoved veljala takim, ki ga ko rojeni judje ali krivoverci nikoli imeli niso, tedaj ga svojim časnikom vdihniti ne morejo, in celo tudi strastno napadajo Cerkev božjo. Veliko veči vzrok tedaj in za nas oistrejši dožnost je vam glasno klicati: „Ne sprejemajte jih v svoje hiše.“

Najberž se bo koma čudno zdelo, da je tega opominja sploh treba. Ako je kje nalezljiva bolezen, si ljudje vse prizadevajo kugo odvracovati od svoje hiše, znabiti še bolj kot keršanska ljubezen dopušča. O vojskinem času se vsaka ped zemlje sovražniku zabrani, le s silo si zamore kaj pridobiti. Bi se li ne imeli tisti, kteri imajo Kristusa za Boga in Odrešenika in njegovo Cerkev za svojo mater, z nevoljo in sveto jezo proč obrniti od časnikov, kteri Kristusa in njegov nauk strastno zaničujejo, ter keršanske hiše s strupom nevere in brezbožnosti napolnujejo? Res prelubi! ne sprejemajte jih v svoje hiše. Ta beseda sv. aposteljna je tako natorna postava, da mora vsaki misliti, da se to samo po sebi razumeva. Al kaj pa se godi v resnici? Naročajo se sploh in podpirajo se brezbožni, Cerkvi sovražni časniki; ti dohajajo vsaki dan v hišo, jih čitajo otroci in podložni, ter so vsem vsakdanja dušna hrana. In kaj se bere v takih časnikih? Danes obrekujejo duhovne in mnihe z izmišljenimi, pohujšljivimi djanji. Jutri pride že stokrat zavrnjena laž ko gotova resnica. Pojutrišnjem naj nesramniši zaničvanje naj svetejših resnic in obredov katol. Cerkve. Dostikrat je tudi vse troje skup, in na zadnje za nameček še nesramniši s strupom poželjivosti pisana pripovedka*), ktere keršanske duše brez omadeževanja skoraj nikoli ne morejo brati. Smé li keršanski oča ali gospodar taki časnik dopustiti? Gotovo ne; glasno vam s sv. Janezom kličemo: „Ne sprejemajte jih v svojo hišo.“ Pred zapeljevanjem menda vender le včasih svarite svoje domače. Kako zamorete pa samega zapeljivca dan na dan v hišo spuščati, ga celó plačevati, in podpirati, dokler pohujšanja ne doverši? Pohujšanje je pohujšanje, pride naj od ktere strani hoče in kdor ga daje, ali dopušča, obema je „gorje“ že od Gospoda izrečeno, kteremu sv. apostelj Pavel dostavlja grozno obsojenje: „Kdor za svoje, zlasti domače ne skerbi, je vero zatajil in je hujši kakor nevernik.“ (I. Rim. 5. 8.)

(Konec nasl.)

*) Tudi slovenski pripovedkarji, njih časniki in lastniki naj bi v tem resno sprašali svojo vest. Vr.

Iz Notranjskega, 22. sveč. 1873. — Nisem sicer navajen razglasovati po časnikih vsega, kar se dogodi; ali prelepega keršanskega zgleda, ki ga tukaj imamo, pa vendar ne smem molčati, zlasti ker čisto dobro vem, da vzrok je pravo versko prepričanje in čista ljubezen do Boga in bližnjega. Knez Vindišgrac si je od planinskega, studenskega, cirknškega in unškega gospoda duh. pastirja izprosil zapisnik ubožnih, ktere hoče sam s svojo gospo osebno obiskovati, pozneje pa tudi s svojimi princesnjami, in pri taki priložnosti revne obdarovati. Pretečeno sredo je res s svojo gospo že doma v Planini revne obiskoval in jih obdaroval, in v četrtek

ravno tako na Uncu. Sam je rekel, da k takim obiskovanjem revnih tudi večkrat hčere seboj jemlje, naj so učé in bodo radodarne, kadar njega že več na svetu ne bo. Znano je pa tudi, da to ni nova dogodba, temuč da je res katoliška deržina tudi druge leta tako delala. Ne manj znano je v resnici keršansko domače življenje te deržine, njih ponižnost, prav pogosto prejetanje sv. zakramentov vseh n enih udov v farni cerkvi itd. To bodi povedano visokim in nizkim v zveličaven zgled in iz hvaležnosti od naše strani. Bog poverni dobri družini velikoserčne dobrote na tem in na unem svetu!

V spomin mili domovini.

Sonetni venček.

Bog varuj te, si lepo pomlajena,
Oj domovina! sprejmi pozdravilo,
Ki ti ga v venček serce je povilo,
Ljubav do tebe pevčeva ognjena.

Ljubav do tebe prava, neskažena;
Gorečnosti ne bo ji ugasnilo
Nobeno zlo, dokler me v gomilo
Ne páhne smert, neprepričljiva žena. —

Oj, da bi bilo viditi mi dano,
Predno očesa luč bo utamnila,
Te vedno zvesto sveti Cerkvi vdano!

Ak zvezda vére bode ti svetila,
Ime bo tvoje vedno slavno-znano,
Oj očetnjava draga, mi premila!

Oj očetnjava draga, mi premila,
Darov naravnih slavljena posoda,
Dom vernega slovenskega naroda;
Tud' mene tukaj mati je gojila.

Oj, mati, ki me serčno je ljubila,
Častiti učila večnega Gospoda;
Ki v njem je vsaka milost, je svoboda,
Iz Njega stvar je bitje vse dobila.

Naj ne zadéne ljuta te osoda,
Da bi Gospoda tega zapustila,
Naj ne zadéne te neizmerna škoda!

In ker zaupam, da ne boš klonila
Brezvérnosti se kačjega zaroda,
Goreče zate serčne so čutila.

Goreče zate serčne so čutila,
Še tica ljubi — rada v kraj zahaja,
So drage ji zasenčne veje gaja,
Kjer v gnjezdicu se gorkem je gojila.

Judeja Jezusu je draga bila,
Po nji uči od kraja in do kraja,
V ljubezni se Mu sveto Serce taja,
Ko národa ga sluša brez števíla. —

V ljubezni joka čez preljudo mesto,
Mu v silno žalost duša je vtopljená,
Zgubljeno vidit' Sionsko nevesto, —

Zato še meni želja je iskrena
Ljubiti te, o domovina! zvesto;
Vesel mi glas je tvojega imena.

Vesél mi glas je tvojega imena,
Globoko serce sinovo prešine
Imé premilo slavne očevine,
Kakó velika res je tvoja cena!

Velikrat bila si opustotena,
Divjati tukaj vidila Turčine,
Skrunili hčere, ti davili sine,
Nabrali koliko so v tebi plena!

In v vsih napadih ti si še keršanska,
Ostala verna, — kar nebi nobena,
Še sije luč ti krasno zveličanska.

Znebila se tlačivcev in bremena,
Najlepša hčerka miljena Slovanska,
Ah! naj ti pomlad klije zmir zelena!

Ah! naj ti pomlad klije zmir zelena,
Očetom čast naj delajo sinovi,
Zakrili zgođnji ko so jih grobovi,
S kervjo si domovina oproštena. —

Očetje naši starega korena
Za vero zvesti stali so stebrovi
Močno, zmajali niso jih vetrovi
Tedan'j'ga časa, zmédli ne namena.

Za vero, zá — te v smert so šli kervavo,
Za vero, zá — te, gorka kri je lila,
Marija, Jezus — kinčala zastavo.

V sladki nadi, da bo ohranila
Sedanjost dom moj, staro svojo slavo,
Ročica moja ti bo venček vila.

Ročica moja ti bo venček vila,
Al ne zameri, prosim te pohlevno,
Mi, domovina, če pletenje revno,
Te ktera cvetka ne bo veselila. —

Spomlad bila je pevcu, ah! nemila,
Oblačno vreme vladalo, deževno,
Poletno solnce sije mu dozdevno,
Osoda vedno tužna ga mučila. —

Le sveta vera njemu sladko-jasno
Otožno serce v persih je vedrila,
Kazaje gori — pomlad večno krasno.

Pa ker se roka plesti ni učila —
Bo venček cvetni — to pričujem glasno:
V spomin ljubezni le — ti ga darila.

Vs pomin ljubezni le ti ga darila;
Kedor je gluh za svojo domovino,
Slovenstva staro last in dragotino,
Čutila v sercu so mu oterpnila!

Al jaz še bolj te ljubim, ker priklila
Mi v tebi zar'ja z rajsko je milino,
Katoliška vera, ktera mi edino
V britki sili daje toložiła.

Oj, tožna tmina krila neznaboštva
Je pred keršanstvom bobrega Slovena,
Ga krili vraž oblaki duhoboštva.

Keršanska vera pa zjasni vremena,
Ljubezni pridejo iz nje poroštva,
Iz raznih cvetov ličnega plemena.

Jz raznih cvetov ličnega plemena
Ljubezni zora ti zasije zlata
Od svetih Mohora in Fortunata,
Ki z njuno bila si kervjó pojena!

Od druge strani v Bogu razsvitljena
Blažita narod tvoj Solunska brata
Učena, v blagih čednostih bogata,
Slavitelja neutrudna Nazarena.

Po teh in drugih vnetih učenikih
Postalo v krilu tvojem bolj svitló je;
Spominjaj se, dobrotnikov velikih!

Spominja venček té naloge tvoje,
Spominja v raznih barvah, rajskih mikih
Ná — vzemi, prosim, si ga v krilo svoje!

Ná — vzemi, prosim, si ga v krilo svoje!
Sej pevcu to najslajše bo plačilo,
Da serce ti je slavní venček vilo,
Ker ni mi dano iti za-te v boje.

Preganjal pa bom vedno zlobne roje,
Al kar bi tvojo slavo, čast tamnilo,
Da verno ljudstvo bi se okužilo;
Razsul bom zvite svoboduške stroje.

Naloga ta je tvoj'mu pevcu sveta,
Se trudil za — te ves svoj dan bom živi,
Sej Bog za trud mi večni raj obeta.

Dam z vencem ti značaj nespremenljivi,
Naj v tvojo slavo, vedno se razcveta,
Ah! sprejmi darček, česi pomanjkljivi!

Ah! sprejmi darček, česi pomanjkljivi,
O Domovina! dobro voljo sprejmi;
Sej dvakrat dražja, ljubša si ti zdaj mi,
Kar žuga nov sovrag ti nevošljivi. —

Bi rad utopil v zmoti te goljufivi,
Prostost obeta ti, ko kdaj Moslemi, —
Očita ti, da narod tava v temi,
Je vera jez, naprédku — pogubljivi!“

Ne daj se prevariti, domovina!
Na videz stavi lepe ti pogoje,
Sovrag želi le tvojega pogina. —

Da braniš vero, narodnost, oboje,
V spomin ta venček vzemi zdaj od sina;
Število cvetov v njemu je le troje.

Število cvetov v njemu je le troje,
Vendar preživo tebi naj pomenja,
Da bodem zvest ti celi čas življenja,
Da serce zate bilo bó, — gorkó je.

Solznó, — o domovina! mi okó je,
Če mislim le, oh koliko terpljenja
Prestala si britkó do pomlajenja,
Zadelo kolikero tebe zló je.

Plenili Huni so, Avari v tebi,
Lutranstvo úk trosilo zapeljivi,
Je menil Turk pri tvojem bit' pogrebi.

A ti živiš v slavi neminljivi;
Navdušen pevec kak ti klical ne bi:
Daj gledati mi kras tvoj ljubeznjivi!

Daj gledati mi kras tvoj ljubeznjivi;
Že vsako zoro sveti bolj z lepoto,
V tebi vtihni ves vihar s togoto,
In naj beže brezbožnikov upljivi!

Naj tvoji sini med seboj sterpljivi,
Edini tvojo branijo celoto —
Katoljško vero, to nebeško doto,
Predragi biser in neprecenljivi!

Voditeljca jim bodi sloga blaga,
Zvijaznost zgine naj spred ravne hoje —
Da gospoduje le pravica, snaga!

V ta namen ti pevec pesem poje;
Naj Večni brani, stisk te, o predraga!
Oj domovina, prósi, serce moje!

Oj domovina, prósi serce moje,
Da vedno zvesta bodeš Cerkvi sveti,
Da se ohraniš v spomladnem cveti,
Da ti obliče zorno in bistró je.

Naj národ tvoj ne cépi se na dvoje;
Je komaj pomlad jála zeleneti,
Te solnce sloge mora gorko greti;
Nezlóg le tujstvu dá te v ropne proje.

To pevca želje so prav hrepeneče,
So venček upa žarni, nezvenljivi,
Zvestóst, ljubezen v njemu se leskeče.

„Bod' stanovitna kakor Triglav sivi;
O domovina, kličem ti goreče:
Mogočni Bog te blagoslovi, živi!

Mogočni Bog te blagoslovi, živi!
Naj tebi v milosti stoji na strani,
In verni narod tvoj varuje, brani,
Da zvest je Rimu, Skali nezrušljivi.

Ne vdaj se, draga, kači prekanljivi,
Novopaganstva strahoviti rani;
Slovenija, keršanska le ostani,
Če ne, te pogubi njih uk strupljivi.

In zdaj sercé ko venček je zveršilo,
Ostane mi do tebe prošnja ena:
Počiva v tebi naj, ko bo vtihnilo.

Še v zadnji dobi, bod' zagotovljena,
Bo tebi, mati, sin zaklical milo:
Bog varuj te, si lepo pomlajena.

R a v n i l o.

Bog varuj te, si lepo pomlajena,
Oj očetnjava draga, mi premila!
Če oreče zate serčne so čutila,
Vesél mi glas je tvojega imena.

Ah! naj ti pomlad klije zmir zelena;
Ročica moja ti bo venček vila,
V spomin ljubezni le ti ga darila,
Jz raznih cvetov ličnega plemena.

Ná — vzemi, prosim, si ga v krilo svoje,
Ah! sprejmi darček, če-si pomanjkljivi:
Število cvetov v njemu je le troje.

Daj gledati mi kras tvoj ljubeznjivi,
Oj domovina! prosi serce moje, —
Mogočni Bog te blagoslovi, živi!

Rodoslov.

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Tudi goriški Černe, in menda celo še Dalmatinci zapusté državni zbor, ako bi se imele sprejeti direktne volitve.

— S Poljaki ne more ministerstvo nič opraviti. Veči del poljskih poslancev je odšlo domú. Vstavoverci tedaj ostanejo samotarci, in ni čudo, da njih reč čedalje bolj cénca. Iz zanesljivega vira celo pišejo, da so te dni na Dunaju imeli pogovor konservativci gr. Hohenwart, Klam-Martinić in madjarski baron Šenjej. V Pragi pa so enako imeli dogovore gg. Belkredi, Rieger, Lobkovic, Klam-Martinić. Ako tudi bi ne bil še prišel njihov čas, kar vstavoverci veselo pripovedujejo, vender že to ni brez pomena, ako so spoznali možje, da kaže v posvet se sniti. — Na Predarlškem so razpisane posilne volitve, ker izvoljena nista prišla v državni zbor.

V Belgradu, kakor pišejo od onod, ima od 1. sušca izhajati nov časnik „Branik“, ki se bode pogajal za vstavno samovlado Obrenovičev, za spoštovanje cerkvenih načel tudi drugih vér, za duhovno in politično zedinjenje serbskega naroda. Slovanska vzajemnost mu bo ena glavnih misel, oziral se bode na Bulgare ko isto-narodne brate, pa na Hervate in Slovence. Karakteristična je napoved, da bode oživljajal že

zbujeno sočutje za junaški francoski narod. Znano je, da mladi knez Milan je sprejel oliko v lepi francoski zemlji, in to bi bilo toraj neko znamenje blage hvalnosti.

Parsko. Na Parskem se daní in lažnjivi liberalizem gorke zausnice dobiva, kakor se piše o „Vld.“ V Ambergu je pri srenjskih volitvah premagala katoliška stran. Liberalni magistrat je pred svojim odstopom hotel še znaševati se in je razginal katoliško družbo „Konkordijo“, češ, da je državi nevarna. Kraljeva vlada pa je magistratni sklep zaverila, in tako je slepar liberalizem na enkrat dvé skúpil. — V Erlangenu gre na boben pseudoliberalna „Wochenschrift“, ki je že več lét ljudi zapeljevala. — Ob času preganjanja se katoličani oserčujejo in mogočno naprédva katoliška reč. To se kaže zdaj posebno na Parskem. Veči del pastirskih listov zaznamnuje sedanji čas. Monakovska pastirnica po sedemdesetletnem prenehanji za vso nadškofijo na prošnjo duhovstva in vernikov zapoveduje, da se s prvo postno nedeljo zopet prične vedno češenje presv. Rešnjega Telesa. Samostani so prevzeli vse noči leto in dan, in tisto uro ko se bo en tabernakelj zaperl, se bo odperl drugi v češenje trikrat Svetega. Cerkve se bolj kot kdaj naplajujejo, in ako novi neverniki in mavt-rji niso še prepričani, da se v terdnjavo katoliške Cerkve zastonj zaganjajo,

so zares do čistega slepi. — Pri štirideseturni molitvi, ki se je pričela pustno nedeljo, je bil v torek tudi kralj odmenjen sam pričujoč biti, kakor vsi njegovi predniki; šel pa je iz mesta.

Bulgari žugajo upor, ker jim potuhnjena turška vlada hoče zopet vzeti cesarsko pismo (ferman), katero je priznavalo samostojnost bulgarskega eksarhata.

Švicarsko. Švicarski republikanci so doveršili prav viteško delo „svobode“ in „bratovstva!“ Brezoročnega škofa Mermilloda, rojenega Švicarja, so v voz zmašili in tirali iz dežele, ki je njegova domovina! To so storili kalvinarji in liberaluhi. „Bundesrath“ je bil zapovedal po genevskem mestnem svetu, da se mora Mermillod določno odpovedati vradu apostolskega namestnika, za kar je od sv. Očeta izvoljen. „Apostolski namestnik“ hoče blezo biti framašonski „bundesrath“ sam? Škof je pismeno naznanil, da tega ne more in ne sme storiti. „Bundesrath“ toraj dá povelje, da naj škofa s silo odpravijo iz Švice. 17. sveč. opoldan pride v škofijo policijski komisar Coulin z nekaterimi policijskimi osebami „svobodne republike Švice“, oborožen s samokresi in piškalko, da bi še več policijskih ljudi priklical, ako bi se škof branil. Izhodi škofovega stanovanja so bili obstavljeni s policaji, pred vrati je čakal voz, in komisar se je podal k škofu mu povelje naznaniti. Bila je pri škofu farna duhovšina Šmarijska in en spreobrnjenec svetnega stanu. V njih pričujočnosti je škof dal oporéko v zapisnik zoper pregnanje, si izprosil nekatere trenutke odloga, da se je k odpeljanju pripravil, dal blagoslov svojim duhovnom in domačim, in je šel še v cerkev pred altar molit. Potem se je izročil policijskim opravnikom, ki so bili šli za njim. Peljejo ga k vozu, ki je bil prišel do cerkve. Škof je hotel peš iti, policijski opravniki pa so ga prosili, naj se pelje, da bi se ognili šuma ljudskega po cestah. S fajmoštrom duhovnije pri M. D. sede v voz in k njima komisar Coulin in njegov tajnik. Na vprašanje, kam hoče škof, da naj ga odpeljejo, odgovori, da nima nobenih ukazov dajati, in peljali so ga po naj krajši poti proti francoski meji. Štirje duhovni so si najeli voz in so se odpeljali za škofom. Na meji je zapustil škof od policijskih oseb najeti voz in gre s svojimi peterimi duhovni peš do Ferney-a, in tam najprej v cerkev. Ondotni fajmošter mu je ponudil svojo gostoljubnost in škof jo je sprejel za prvi čas.

Večno sramoto so s tem barbarstvom nakopali mavtarji Švici; mnogostevilni katoličani iz Geneve pa že hodijo v Ferney pregnanemu škofu spoštovanje skazovat, in zanesljivo bode obiskovanje zmiraj obilniše. Vsim duhovnom, kateri so papeževo pismo, ki Mermilloda za apostolskega namestnika voli, očitno v cerkvi brali, je državni svet za četert leta plačo ugrabil. Verniki pa so pri tej priči napravili zbirko, da bi jih za to globo odškodovali, in v osmih dnevih je bilo skupaj 11.000 frankov.

Španjsko. Španjski kralj se je res vladi odpovedal, kakor smo zadnjič omenili, in velikaši so 12. t. m. razklicali republiko. Španjska vlada pod bivšim Amadejem je marsikaj počela, da bi sv. Oče Pij IX. le s kakim migljejem naznanili svojo zadovoljnost; pa zastonj. Zato je tudi očitno, da katolišk časniki nikoli ni mogel sočutja imeti do tacega kralja in njegove vlade. Liberalni listi, se vé, so imeli že zato serce do njegove vlade in njega, ker je vsa reč imela zopercerkveno podlago. 11. sveč. je bila v shodu senata, velikašev in poslancev brana in sprejeta kraljeva odpoved, v kateri je rečeno,

da zase, za svoje sinove in mlajši krono odloži. Ponudili so kralju častno spremstvo do portugalske meje, potem oklicali republiko z 256 zoper 32 glasov, sami sebe pa za naj višji „korteze“ ali državne stanove na Španjskem. Naslednji dan so izvolili republikansko vlado, republikanske ministre. Predsednik je advokat Figueras; Emil Castelar za zunanjstvo (bivši l. 1866 zaradi rogovilstva nepričujoč že k smerti obsojen); Margall za notranjstvo itd. Veči del so taki, ki so že od leta 1868 delali za republiko in še bolj na rakalni od poprejšnih. Liberalni listi po Evropi se španjske republike kaj močno veselje; ameriški so v tem občutku bolj hladni in menijo, da republika ne bo stalna, dežela pa se bo oslabila, opustotila, zdiviačala.

In kaže, on se to pričenja vresničevati; naznanuje se namreč, da karlovci, ki vedo, da na trenutku je vse zastavljeno, delajo z neznansko naglico za svojo stran.

— Pri vsem bahanju in košatenji i. t. d. Figuerasovem in Kastelarovem z mirom in redom po deželi se vender vlade nočejo prehitovati s svojim priznanjem španjske republike. — Karlovci se nahajajo ob Srednjem morji, v južnem vzhodu od Madrida, njih glavna noč pa na severu. Dornegaray, eden poveljnikov, kliče v razglasu vojno, da naj stopi zdaj pod zastavo postavnega kralja. Odkar je republika razklicana, od vsih strani dere rogovilska derhal v deželo. Ta lepa dežela nima več pokoja, odkar se je liberalizem v njo vgnjezdil, in kakor sodijo taki, ki deželo poznajo, ima dežela le še zaupanje za znago Don-Karlos-a.

Poslednje novice. Delegacije se sklicujejo 2. aprila na Dunaj. — Don Karlos je na Španjskem in sprejel je menda naj višje poveljstvo. Karlovci se toliko lože vterjujejo in razširjajo, ker je med njihovimi nasprotniki veliko razdjanje in nered. Republikanci so komaj ministre izvolili, že jih velik del menjajo.

Sv. Oče Pij IX. so do dveh od barbarskih mavtarjev terpinčenih švicarskih škofov Lachat-a in Mermillod-a odpravili poslanca s pisanji spoštovanja in naklonjenosti Nj. Svetosti. Do pregnanega škofa Mermilloda vedno dohajajo v Ferney obiskovalci iz Švice in iz Francije, pa pisma iz cele Evrope, ktere grajajo divje samosilstvo rogovilskega fanatizma.

— Ko se je bivši kralj Amadej peljal z železnico od Madrida, je na treh ali štirih krajih padlo veliko kamnov na vlak, ki je peljal Amadeja, njegovo deržino in spremstvo. Tudi iz puše se je strelilo nanj; vender k sreči nobeden ni bil poškodovan. — Časniki govoré o nekem napadu na Viktor Emanuela. „Unitá“ pristavlja: kaže, da naznanila niso čisto prazne, vender pa so presiljene.

V Terstu. je zasačen bogoskrunski ropar, ki je ukradel zvon blizo Dornberga. Z njim so vjeli tudi 4 druge stare potepuhe, ki so se pečali z enakim opravilom in pa osebo, ki je tatvino prevzela.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Po g. K. P. Urhu 1 gl. in 20 kr. a. vr.

Za sv. Detinstvo. Neimenovana 2 gl.

Tri device po g. A. Sk—cu: 2 gl. za bulg. misijon, 5 gl. za misijon OO. Trapistov, in 1 gl. sploh za kristjane na Jutrovem.